

TUSSEN CALL-IN EN DRILLRAP

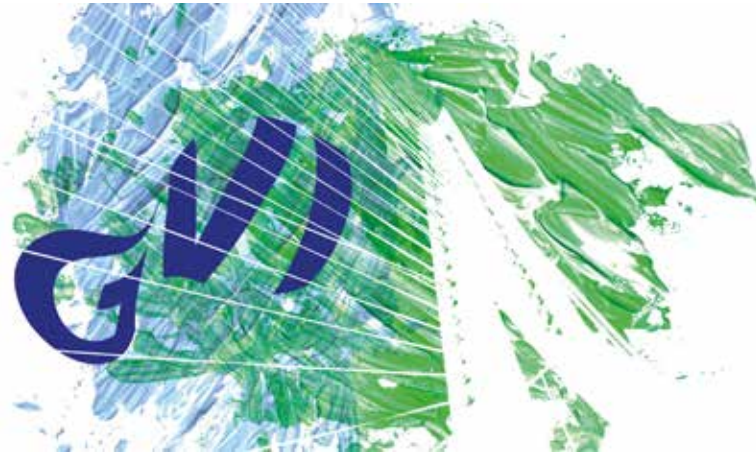
Hoe taal de uitvoering van de
Group Violence Intervention in Rotterdam
kan blokkeren

Richard Staring & Emily Berger
illustraties: Marcel Grotens, Bureau Beke

In deze bijdrage reflecteren we op het taalgebruik binnen de Group Violence Intervention (GVI) in Rotterdam. De GVI is kortweg een interventie gericht op geweldsreductie onder jongeren. Wij betogen op basis van wetenschappelijk onderzoek dat taal in de vorm van woordkeuze en woordgebruik de implementatie en de uitvoering van een interventie als deze fors in de weg kan staan. We richten ons hierbij vooral op de implicaties van het 'gesteggel' over de term 'interventie' dan wel 'strategie' en daarnaast op het leidmotief van de GVI in Rotterdam: 'learning by doing'. We stellen hierbij dat de verwarring rondom deze begrippen het draagvlak van verschillende betrokken professionals voor de GVI ondermijnt en daarmee mede een succesvolle implementatie van de GVI in Rotterdam in de weg heeft gestaan.

Inleiding

In 2023 berichtten de landelijke media dat Rotterdam met grote en groeiende jeugdproblematiek kampt waarbij alleen al in 2022 jongeren bij 181 zware geweldsincidenten, zoals schietpartijen, betrokken waren. Van alle verdachten van zwaar geweld, zoals aanslagen op huizen met explosieven of automatische wapens en liquidaties, was 44 procent in 2022 jonger dan 23 jaar, aldus de NOS verslaggever (Van der Brol, 2023). Voor de gemeente Rotterdam, de Politie Eenheid Rotterdam, het Openbaar Ministerie, de reclassering en het jongerenwerk was dit aanleiding om deze geweldsproblematiek onder jongeren gezamenlijk aan te pakken met de inzet van de Group Violence Intervention (hierna GVI). Deze uit de VS geïmporteerde interventie werkt op basis van een gerichte benadering van jongeren en heeft tot doel het geweld door (jeugd)groepen af te laten nemen. Een Rotterdamse Officier van Justitie die enthousiast is over de GVI stelt dat Rotterdam de Amerikaanse blik nodig heeft en dat ze nu precies weten op wie ze zich moeten richten en hoe ze echt tot jongeren kunnen doordringen (Van der Brol, 2023). Volgens de pioniers van de GVI ligt de kracht van de GVI-boodschap om de geweldscriminaliteit onder jongeren te reduceren in het samengaan van wetshandhaving met een hulpaanbod en een moreel appel vanuit de gemeenschap (Braga & Kennedy, 2020). In de woorden van Berman (2022) gaat het om *'twin messages, of potential help and potential punishment'*.

Waar komt de GVI vandaan en hoe zou het moeten werken?

De GVI is bedacht en ontwikkeld in de Verenigde Staten en valt onder de zogenaamde *focused deterrence*-strategieën, in gewoon Nederlands ook wel aangeduid als 'gerichte afschrikkingsstrategieën' (cf. Ferwerda, 2026). Binnen dit perspectief worden er een aantal veronderstellingen gehanteerd. Zo wordt aangenomen dat het overgrote deel van de ernstige criminaliteit door een klein aantal daders wordt gepleegd waarbij de rollen van dader en slachtoffer dicht bij elkaar liggen. Binnen gerichte afschrikkingsinterventies als de GVI draait het bovendien om zekere en snelle sancties in combinatie met een op maat gemaakt aanbod van ondersteuning aan individuele leden van de geïdentificeerde risicogroepen.

Dit brengt met zich mee dat er achtereenvolgens (1) een bepaald misdaadprobleem moet worden geselecteerd, (2) er een handhavingsgroep bestaande uit verschillende instanties waaronder politie, reclassering en OM moet worden samengesteld om vervolgens (3) de belangrijkste daders of groepen daders en de context van hun ge-

drag te identificeren, deze (groepen) daders (4) enerzijds te onderwerpen aan speciale handhavingsoperaties en (5) tegelijkertijd de ondersteuning en de morele stem van de betrokken gemeenschappen op diezelfde daders en dadergroepen te richten. Het is hierbij cruciaal om (6) rechtstreeks en herhaaldelijk te communiceren met daders en dadergroepen om hen te laten weten dat ze extra in de gaten worden gehouden en dat ze speciale aandacht krijgen van handhaving, maar ook dat ze het ‘criminele pad’ kunnen verlaten en daarbij geholpen kunnen worden. Kortom, een integrale aanpak waarbij actoren vanuit handhaving, zorg en de voor de jongeren betekenisvolle gemeenschap in gezamenlijkheid de gewelddadige jongeren moeten overtuigen afstand te nemen van het ernstige geweld waarin ze participeren (Braga et al. 2026).

De GVI in Rotterdam

De GVI is in 2022 als pilot in Rotterdam gestart en heeft tot doel om excessief gewelddadig gedrag door Rotterdamse jongeren tot 23 jaar af te laten nemen. De GVI-pilot in Rotterdam loopt onder regie van de gemeente Rotterdam, het Openbaar Ministerie (OM) Rotterdam en de Politie Eenheid Rotterdam (pijler 1).

Daarnaast zijn er verschillende lokaal werkende organisaties op het terrein van toezicht en zorg (pijler 2) betrokken bij de uitvoering van de GVI: Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond, Reclassering Nederland, Raad voor de Kinderbescherming, Stichting JOZ, Leger des Heils reclassering, William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering en Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond. De rol van de

gemeenschap als derde pijler was lang niet ingevuld, maar werd uiteindelijk vertaald naar ervaringsdeskundigen zoals moeders vanuit ‘De Moeder is de Sleutel’.

De bewuste keuze voor de GVI als ‘strategie’ heeft onbewust een eerste zaadje van de ‘taalverwarring’ geplant

De GVI in Rotterdam is door het projectmanagement nadrukkelijk ingezet als een strategie en niet als een nieuwe interventie, naast de bestaande interventies die zich op de vergelijkbare doelgroep richten. Dit wordt bijvoorbeeld uiteengezet in een passage uit een notitie (september 2023) van het projectmanagement GVI aan het management van Zorg en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (ZVHRR): ‘We doen wat binnen de grenzen van de huidige capaciteit van alle partners haalbaar en realistisch is. Het gaat niet om volledig nieuwe processen maar om het inbouwen van de GVI-methodiek in bestaande werkprocessen (...). Het is een proces dat we ‘learning by doing’ noemen. Niet alles is al precies uitgedacht, maar van belang is dat we de strategie samen al doende verder vormgeven. Daarbij is het cruciaal dat we openstaan voor elkaars feedback.’

De bewuste keuze voor de GVI als ‘strategie’ heeft de initiators geen aanleiding gegeven om de naam van de oorspronkelijke GVI te veranderen in GVS (van *strategy*), waarmee zij onbewust een eerste zaadje van de ‘taalverwarring’ hebben geplant.

De Rotterdamse toepassing beslaat een aantal centrale stappen of onderdelen. Allereerst de selectie van de gewelddadige

jongeren of jeugdgroepen die in aanmerking komen voor de GVI. Deze analyses worden *incident reviews* genoemd waarbij de politie groepsanalyses van groepsgeveltsincidenten maakt die vervolgens besproken worden in een multidisciplinair overleg om zo de meest relevante groepen voor de GVI in kaart te brengen. In de tweede plaats moet met de centrale individuen van deze jeugdgroepen de GVI-boodschap gedeeld worden. Dit gebeurt allereerst op het individuele niveau via wat een *custom notification* wordt genoemd (individueel niveau) en vervolgens op groepsniveau via een *call-in* waarbij jongeren die deel uitmaken van verschillende gewelddadige jeugdgroepen bij elkaar worden geroepen en luisteren naar de verschillende sprekers van de deelnemende organisaties. Het betreft een boodschap die aansluit bij de drie pijlers: de wetshandhaving, de zorg en de betrokken gemeenschap. Zo schrijft het programmteam dat de boodschappen van de zes sprekers ‘in het teken stonden van het uiten van onze zorg, een helpende hand aanreiken en duidelijk een grens stellen dat het geweld moet stoppen of dat er anders consequenties volgen’. Letterlijk werd deze dubbele boodschap tijdens een bijgewoonde call-in verwoord als ‘Wij maken ons zorgen om jou en willen en kunnen jou helpen als je wilt stoppen’ naast ‘we hebben je in het vizier en als je niet stopt met het geweld dan weten we je te vinden’. Voorafgaand, tijdens en na het uitdragen van deze boodschap in de custom notification en de call-in, is er sprake van contact tussen jongerenwerkers en de GVI-jongeren met als doel om eventuele hulpvragen van jongeren in beeld te krijgen en hiermee aan de slag te gaan.

Procesevaluatie en monitoring

Wij hebben het proces van de ontwikkeling van de GVI in Rotterdam mogen volgen in de periode van mei 2023 tot januari 2025. Daarnaast hebben we de jongeren die binnen de GVI strategie zijn benaderd over de periode tot juli 2025 gemonitord. Voor de procesevaluatie hebben we de participerende professionals op twee momenten in de tijd via een vragenlijst en een interview vragen gesteld over hun ervaringen met de GVI. Voor de monitoring hebben we gebruik gemaakt van politiedata over de jongeren en interviews met professionals vanuit de politie, reclassering en jongerenwerk die in direct contact staan met de zogenaamd GVI-jongeren. We hebben niet de mogelijkheid gekregen om met de GVI-jongeren zelf te spreken. De procesevaluatie en de monitoring zijn afgerond in juli 2025 en uiteindelijk in december 2025 gepubliceerd (Berger & Staring, 2025).

Welke doelen werden beoogd met de GVI?

Als eerste doel wordt geschreven over het ‘implementeren van een eerste pilot GVI in Rotterdam, waarbij de verschillende partijen uit drie domeinen intensief en gericht gaan samenwerken. Te weten: het domein van repressie van geweld door jongeren, het domein van preventie van geweld en hulp voor jongeren en het domein met personen uit de directe leefomgeving van de gewelddadige jongeren’ (Berger & Staring, 2025, p. 7). Als tweede doel staat een afname van gewelddadige (wapen)incidenten onder groepen jongeren tot 23 jaar in de stad Rotterdam geformuleerd: ‘80 procent van alle benaderde potentiële GVI deelnemers hebben hulp geaccepteerd en/of zijn ten

tijde van de GVI periode gestopt met geweld'. Tot slot zou de GVI een bijdrage moeten leveren aan onder andere het collegetarget 'veilig' zoals geformuleerd in Rotterdamse coalitieakkoord 2022-2026, getiteld 'Eén Stad'.

Hoe heeft de GVI uitgepakt?

Terugblikkend op twee jaar GVI zien vrijwel alle betrokken partners de potentiële kracht van de GVI. Zij gaven blijk van een grote betrokkenheid bij de stad en de Rotterdamse jongeren, voelden ook de noodzaak dat het geweld moet stoppen en deelden de ervaring dat dit tot dusverre met de bestaande aanpak nog onvoldoende lukte. Over het primaire doel van de inzet van de GVI (terugbrengen van het geweld in de stad Rotterdam) konden we medio 2025 nog niet veel zeggen. Het was nog te vroeg om over mogelijke effecten van de GVI te kunnen spreken.

Wel beschrijven we in de procesevaluatie enkele 'uitdagingen' zoals dat met een mooi woord heet. We concluderen allereerst dat

er een complexe organisatiestructuur is die tot verwarring en vragen leidt en bij anderen in reactie hierop voor ongeduld zorgt. Een tweede conclusie die we trekken is dat er sprake is van een disbalans in de implementatie van de drie pijlers van de GVI in Rotterdam (wetshandhaving, zorg en de gemeenschap). Een derde conclusie verwijst naar onze centrale boodschap in dit artikel over hoe taalgebruik en woordkeuze een succesvolle uitvoering van de GVI kan blokkeren. We hebben het dan over het verbale gekibbel over de GVI als strategie (en niet als interventie) en het leidmotief van de Rotterdamse GVI, namelijk dat learning by doing op de wat langere termijn het succes van de GVI in de weg staat.

Gesteggel over de GVI als 'interventie' dan wel als 'strategie'

De invoering en het verder uitrollen van de GVI vraagt een enorme investering in tijd van de betrokken partijen. Slechts een beperkt aantal participerende partijen, zoals de Rotterdamse gemeente en de Politie

Eenheid Rotterdam, krijgt hier extra financiële middelen voor. Het merendeel van de betrokken partijen echter niet, en hun inzet voor de GVI wordt geacht plaats te vinden binnen de al bestaande methodieken onder de reguliere werktijd. Waar de GVI letterlijk eindigt met de I van 'Intervention' heeft Rotterdam (lees de gemeente, OM en de politie) er nadrukkelijk voor gekozen om, zoals eerder beschreven, de GVI niet als een interventie, maar als een strategie te benoemen en te blijven benoemen. De boodschap hierbij was dat de GVI geen nieuwe interventie boven op de bestaande interventies betrof, maar een strategie die in bestaande werkprocessen geborgd zou moeten worden. Dit leest logisch en vriendelijk, maar leidde in de praktijk tot twee verwarringen. Veel deelnemers ontging het subtiele verschil tussen de GVI als interventie en de GVI als strategie. Zij zagen het logischerwijs toch vooral als een nieuwe interventie naast de vele interventies die er al

waren voor deze doelgroep. Dit ging tijdens het proces voor een deel van de partners samen met de nodige irritaties en onvrede. 'Andere interventies zijn beter', 'wat voegt deze interventie nu toe aan de bestaande interventies', 'het stapelt alleen maar', zijn enkele van de vele door ons genoteerde uitspraken. Onduidelijkheid over de status van de GVI als interventie of als strategie waarbij eventuele extra werkbelasting niet of slecht besloten ligt in de term strategie, tast op die manier het draagvlak van de GVI onder de samenwerkende partners aan. Ook omdat het naar het idee van veel professionals wel degelijk extra tijd en investeringen voor hen met zich mee bracht. Een nieuwe interventie roept de associatie op met extra werk en wellicht ook additionele inkomsten. Een strategie die ingebed is in bestaande interventies wekt juist de indruk dat er voor de professionals niet veel extra tijd mee gemoeid is en dat het met de bestaande middelen kan gebeuren.

Learning by doing als leidmotief

In onze procesevaluatie van de GVI verwijzen we naar learning by doing als de lijfspreuk van de GVI-strategie in Rotterdam. Op de twee meetmomenten van deze procesevaluatie werd dit leidmotief verschillend gewaardeerd door de betrokken partners. Tijdens het eerste meetmoment waren de meeste professionals overwegend positief over dit learning by doing. Het bood hen de ruimte om te experimenteren, fouten te maken en waar nodig in te spelen op de actualiteit. Ook bood dit hen de mogelijkheid hun organisatie een 'eigen plek' binnen de GVI-structuur te geven. Vanuit de vele overleggen over de GVI

en de relatief weinige acties richting de beoogde jongeren, bleek er een gedeelde overtuiging om te starten met de GVI en al doende vanuit de praktijk te leren (oftewel: learning by doing). Tegelijkertijd werd als keerzijde hiervan geconstateerd dat er bij veel partners, net als bij de keuze voor de GVI als strategie, onduidelijke verwachtingen bestonden over hun rol binnen de GVI en over de meerwaarde van de GVI ten opzichte van bestaande aanpakken. Daarnaast werd destijds geconstateerd dat learning by doing samenging met onduidelijke verwachtingen en trage besluitvorming, omdat iedereen meegenomen moet worden bij te maken keuzes.

Tijdens het tweede meetmoment – een jaar na de eerste meting en gesprekken met de direct betrokkenen – is het beeld bij een aantal partners gedraaid. We constateren dat bij verschillende partners de positieve houding ten opzichte van learning by doing samengaat met, of ingewisseld is, voor een toenemende onvrede over deze strategie. Waar de een kernachtig verzucht *‘not so much learning, not so much doing’* stelt een ander dat er met learning by doing op zich misschien niets mis is, maar dat er inmiddels een groeiende behoefte is aan uitgewerkte ideeën, visies en plannen die passen bij Nederland en specifiek de stad Rotterdam. De kritische geluiden over learning by doing richten zich vooral op twee centrale ervaringen. Allereerst de gesignaleerde traagheid in het GVI-proces en de hieruit voortvloeiende consequenties. In de tweede plaats richt zich de kritiek op de afwezigheid van handelingsprotocollen met heldere richtlijnen over hoe de verschillen-

de organisaties in bepaalde (te verwachten) situaties kunnen handelen.

Uit de interviews bleek dat er bijvoorbeeld erg naar de call-in is toegeleefd, maar dat er nog niet was uitgedacht hoe het daarna verder zou gaan

Na een initiële fase waarin de verschillende actoren vooral hebben gereageerd op situaties en incidenten die zich voordeden, signaleren wij een toenemende behoefte onder verschillende GVI-partners aan vooruitdenken en plannen. Uit verschillende voorbeelden blijkt dat er wordt nagedacht op het moment dat zich iets voordoet, wat zorgt voor vertraging en het missen van momentum. Verschillende betrokkenen geven aan dat er vooral reactief wordt gehandeld in plaats van proactief. Uit de interviews bleek dat er bijvoorbeeld erg naar de call-in met grote verwachtingen is toegeleefd, maar dat er nog niet was uitgedacht hoe het daarna verder zou gaan. Illustratief hiervoor is wat wij het *drillrap*-incident hebben genoemd en dat plaatsvond kort na de call-in, waar de dominante boodschap naar de aanwezige jongeren was: ‘we hebben je in het vizier en als je niet stopt met het geweld dan weten we je te vinden’. In onze evaluatie schrijven we:

‘Kort na de call-in dook er een drillrap op, waarin een GVI-jongere hoorbaar maar niet herkenbaar in beeld was met een tekst waaruit bleek dat een andere, concurrerende jeugdgroep werd uitgedaagd. De angst onder de kernactoren is dat deze uitdaging wordt opgepakt en zich vertaalt in nieuw geweld tussen de betreffende rivaliserende

jeugdgroepen. Een jeugdagent die bekend is met straattaal, heeft de tekst uitgeschreven en deze werd vervolgens door het OM beoordeeld als een tekst waar zij strafrechtelijk niets mee kan. Hiermee is er dus een situatie ontstaan waarin GVI-jongeren geen strafbaar, maar in het perspectief van de centrale GVI-partners wel laakbaar gedrag laten zien, waarbij de inschatting is dat dit zou kunnen leiden tot nieuw geweld. Wat binnen het samenwerkende consortium volgt, zijn verschillende gesprekken waarin allerlei mogelijke reacties worden besproken, maar er – voor zover ons bekend – geen concrete acties richting de GVI-jongeren hebben plaatsgevonden. Een voor de hand liggend antwoord zou een ‘goed gesprek’ van politie en hulpverlening met desbetreffende jongeren (en ouders) op het politiebureau of bij jongerenwerk kunnen zijn. De meningen hierover zijn verdeeld, wat vervolgens weer tot een impasse leidt’ (Berger & Staring, 2025, p. 36). Dit drillrap-incident laat zien dat het tijdens de call-in afgegeven signaal (‘elke misstap die je maakt, heeft direct gevolgen’ naast ‘we maken ons zorgen om je en willen je helpen’) niet of slecht wordt opgevolgd door actie richting de jongeren. Er is helemaal geen sprake van een lik-op-stuk-aanpak.

Sinds de lancering van de drillrap-video zijn er weken voorbij gegaan waarin de betrokken jongeren niet door de politie noch door andere actoren zijn aangesproken. Naar de specifieke redenen van deze handelingsverlegenheid bij de betrokken professionals blijft het gissen. Wellicht speelden er op dat moment andere, urgentere zaken,

was het incident onvoldoende goed gedeeld tussen de betrokken relevante instanties of wachtten ze op de ander die eerst zou handelen. Misschien waren de professionals ook eenvoudigweg verrast door de drillrap na het ogenschijnlijke succes van de call-in.

Sinds de lancering van de drillrap-video zijn er weken voorbij gegaan waarin de betrokken jongeren niet door de politie noch door andere actoren zijn aangesproken

Hoe het ook zij, het incident laat vooral de behoefte zien aan handelingsprotocollen gekoppeld aan mogelijke scenario's. Bij de drillrap is geen sprake van een directe hulpvraag en er is ook geen sprake van strafbaar handelen. Wel is er sprake van (voorspelbaar) laakbaar handelen. Het drillrap-incident leert ons bovenal hoe belangrijk het is om zich als samenwerkende partners niet te beperken tot learning by doing. Het laat meer dan ooit het belang zien van vooruit denken over de cruciale onderdelen van de GVI-strategie en mogelijke reacties van de jongeren om dit vervolgens te vertalen in zo precies mogelijke procesbeschrijvingen of scenario's waarin de stappen, rollen en handelingen van de verschillende actoren nauwgezet worden beschreven. Learning by doing verwordt daarmee tot een valkuil die haaks staat op de directe boodschap van de call-in en breder de GVI. Als er in dit concrete geval op strategisch niveau vooraf was nagedacht over het handelingsperspectief waarbij de GVI-jongeren niet strafbaar maar wel laakbaar gedrag laten zien, hadden deze jongeren onmiddellijk de serieuze consequenties van de GVI-strategie moeten voelen.

Conclusie

In het voorafgaande hebben we betoogd dat taal niet alleen kan misleiden, maar bovenal een succesvolle implementatie van een interventie als de GVI in de weg kan staan. Door de GVI te typeren als een strategie die in bestaande werkprocessen kan worden ingebouwd en niet als een eigenstandige interventie, heeft Rotterdam (lees gemeente Rotterdam, OM en Politie Eenheid Rotterdam) potentiële angsten er op tenminste twee manieren uitgehaald. Met de keuze voor strategie wordt allereerst kritiek op de bestaande interventies, waar professionals ook volop mee bezig zijn, vermeden. In de tweede plaats komt het concept strategie met de suggestie van minimaal extra werk, want de strategie is tenslotte ingebouwd in bestaande werkprocessen. Door de GVI als interventie te benoemen, riskeer je de associatie met iets nieuws, met extra werk en wellicht zelfs met extra middelen, die er maar beperkt zijn.

Het gehanteerde leidmotief ‘learning by doing’ biedt ruimte om te experimenteren en fouten te maken en daaruit te leren, maar frustrereert op de langere termijn als ontwikkelingen stagneren, procesbeschrijvingen of scenario’s achterblijven en feedback onvoldoende plek krijgt in de verdere ontwikkeling van de GVI. Waar het leid-

motief samen met de keuze voor de GVI als strategie in eerste instantie professionals heeft geactiveerd en ruimte heeft geboden om draagvlak te creëren, leidt het in tweede instantie tot frustratie en een zeker cynisme ten aanzien van de organisatie van de GVI en uiteindelijk ook tot de GVI als zodanig.

**Het gehanteerde leidmotief ‘learning by doing’
frustrereert op de langere termijn als
ontwikkelingen stagneren**

Dat is op zijn zachtst gezegd erg jammer, vooral voor die jongeren waar de GVI voor is bedoeld. We moeten ons ook serieus afvragen of het luchtige en vrijblijvende karakter van ‘learning by doing’ wel samen gaat met de keuze voor de GVI als strategie. Het concept strategie kenmerkt zich in woorden als doelgerichtheid, langetermijnplanning en strategische keuzes; woorden die maar moeizaam resoneren in de Rotterdamse GVI.